

من خلقتي؟ ولماذا؟

**Nūwanyūmbirī na anyūmbirī
nikī?**

Nūwanyũmbirĩ na anyũmbirĩ nikĩ?

Cĩombĩ ciothe nĩwoira wa kuonania gũkorwo kuo kwa mũbii.

Nū wombire thĩĩ na igũrũ na iria ciothe irĩ thĩĩnĩ wacio,harĩ ciombe iria nene citoĩkaine ũnene wacio?

Nū wathodekire mũbango ũyũ mwega ma he thĩĩ na igũrũ?

Na nũũ hihi wombire mūdũ na akĩmũhe ũhoti wa kũigwa,kuona na hakiri na akĩmũhe ũhoti wa kwĩruta ũgĩĩ na ũtaramu wa mwĩkĩre wa maūdũ?

Ũngiuga-atĩa hihi ũhoru wĩgĩĩ kũmbwo gwa ciĩga ciaku cia mwĩrĩ waku na cia ciombe iria ingĩ irĩ muoyo?hihi nũũ waciombire na jĩra ya magegania biũũ?

Thĩĩ yahotire atĩa gũkorwo ibangetwo ũgwo ĩkoragwo,hamwea na mũtaratara wayo mwega tuu mahida mothe?

Nũũ waigire mũtaratara ũrĩa ũtwarithagia thĩĩno(ũtũũro,gĩkuo,gũciarana gwa ciombĩ iria irĩ muoyo,gũkorwo na ũtukũ na mũthenya,gũcenjia kwa mahida na mūdũ mangĩ maingĩ)?

Thĩĩno no ĩkorwo nĩyo yeyũmbire? Hihi noĩkorwo yokire oũguo hatarĩ kumana na kĩdũ?kana hihi yonekire hi na hi?

Nĩkĩ gĩtũmaga mūdũ agetĩkia gũkorwo kwa indo iria atangĩhota gũciona na maitho make kĩũmbe?mũhiano wa indo icio nĩ

ũmenyo,hakiri,ngoro,thamiri na wendo.Ithĩ mūdũ damenyaga gũkorwo kwa maūdũ maya kumana na maumĩrĩra ma ũhoti wamo.Nĩkĩ gĩgūtũma mūdũ aregane na gũkorwo kwa mūbi wa thĩ-ĩno nene,no hoo nĩarona ciĩko cia ciombe,na maumĩrĩrĩ ma ũũbi wa Ngai na thaa ciaeke?!

Gũtirĩ mūdũ ũngĩtĩkia atĩ nyũmba noĩkorwo ho hatarĩ na mūmĩaki!kana mūdũ kuga atĩ kwaga gũkorwo kuo nĩkuo gwatũmire nyũmba ĩkorwo kuo.Nanĩkĩ gĩgūtũma andũ amwe gwĩtĩkia atĩ thĩ-ĩno yokire ũogwo hatarĩ nĩ mūmĩũmbi?Kwahotekana atĩa he mūdũ wĩna hakiri ciaeke nginyanĩru gwĩtĩkia erwo atĩ mũtaratara wa magegania wa thĩ-ĩno wokire hi na hi?.

Ngai Mwene -Hinya - Wothe, aroiga ũũ:

(أَمْ خُلِفُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخُلَفَاءُ، أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ).

"Acio mūmbirwo hatarĩ kīndũ (gũtirĩ kīndũ gĩatũmĩkire kūmoomba)? Kana hihi nĩo mĩyũmbire?" [At-Tuur: 35-36].

Ngai mũtheru, na mūnene.

Kwĩna mwathani mūrerĩ wa ciombe ciaeke na mūũmbi ũmwe tu, ena marĩtwa na ngoci nyingĩ theru iria cionanagia ũkinyanĩru wake. Mamwe ma marĩtwa make nĩtamaya: Mūũmbi, mūigwa thaa, mūheyani, mumadũ, na "Allah" (Ngai mwene kīhoto gĩa kūhoywo nĩ ciombe ciothe) nĩrĩo rĩtwa rĩake

rĩrĩa oĩkaine narĩo mũno, mũtheru, mwene hinya wothe. ũgwo nĩkuga atĩ nowe wiki wagĩrĩire kũhoywo na darĩ mũrunawe wagũteithania wĩra nake.

Ngai mwene hinya wothe augĩte ta ũũ Koraninĩ theru:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

Uga uu: 'Ucio nĩwe Ngai, Mwene - Hinya - Wothe, umwe wiki tu,

Ngai mũheyani wa mabatara ma ciombe ciake ciothe.

Ndaciarire na daciarirwo.

Nagũtir mũdũ kana kĩdũ kĩhana take." [Ikhlas, mũhari wa 1-4].

Na Ngai ũigĩte rĩngĩ atĩrĩ:

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

Ngai kĩhoti, gũtirĩ ngai-ũngĩ tiga we mũtũra muoyo, mũrũgamĩrĩri na mũtwarithia wa maũdũ mothe tene na tene. Dacũngaga kana gũkoma. Ido ciothe iria irĩ igũrũ na thĩĩ nĩciake owe wiki tu. Nũũcio ũngĩhota kũhoera (ciũmbe) iria ingĩ mbere yake hatarĩ rũth rũake? Nĩoĩ marĩa marĩ mbere yao na marĩa marĩ thutha wao, nao (ciũmbe) matioĩ onakĩ kumana na ũgĩ wake, tiga tu okĩrĩa endaga ciombe kũmenya kumana na ũgĩ wake. Gĩtĩ gĩake

kĩa ũthamaki kīihūrīte igūrũ na thĩĩ, na daremagwo nĩ gũcirora (igūrũ na thĩĩ) na we akoragwo igūrũ makĩria, na nĩwe mūnene." (Al-Baqarah: 255)

Ngumo cia Ngai mūreri, mūtheru, mūnene.

Ngai mūreri nĩūrĩa wombire thĩĩ na akīmītua yagwathika, na akīmītua yakūguna ciombe ciake, na nowe wombire igūrũ na indo ciothe iria irĩ thĩĩnĩ wakuo, hamwe na ciombe nene, na akīgĩra riũa, mweri na ũtuko na mūthenya, mūtaratara ũyũ wa magegania ũrĩa wonanagia ũnene wake.

Ngai nĩwe watũthodekeire rĩera rĩrĩa tūtangĩhota gũikara tūtari. Nanowe ũtũikūrągĩria mbura na nanowe watũthondekeire iria na njũe. Nanowe watũheyaga gĩa kūrĩa rĩrĩa twarĩ ndainĩ cia maito maithuĩ. Nanowe ũtũmaga thakame ĩgerere mĩkihainĩ itũ, nanowe ũhotithagia ngoro ciitũ kũhũra kuma gũciarwo onginya gũkua gwitũ.

Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

"Na Ngai nĩ amūrutĩte kuma dainĩ cia manyina manyu mũtoĩ ũndo owothe (mūtari na ũmenyo), na akīmũhotithia kũigua na kuona, akīmũhe maitho na ngoro nĩguo mũhote kũmũcokeria ngatho." (An-Nahl: 78)

Mwathani Ngai ũrĩa ũhoyagũo nonginya akorwo na ngooci nginyanĩru. (Dabatiĩ

gũkorwo na ũdũ ona ũmwe ũngĩonania kwaga ũkinyanĩru).

Mũũmbi witũ atũheete meciiria marĩa matũteithagia kũmenya ũnene wake, na mũmbĩre witũ ũkonania ũkinyanĩru wake, na atĩrĩ, Ngai dangĩgoceka na ngoci citarĩ na ũkinyanĩru.

Magongona mothe ma mahoya nonginya makorwo marĩ ma Ngai mũũmbi owe wiki tu. Ũũ nĩtondũ nowe wiki wĩna ũkinyanĩru, oũrĩa wagĩrĩire kũhoywo. Nakĩdũ kĩngĩ kana mūdũ, kĩngĩhoywo nĩ mũgarũ na wedi wa Ngai witũ, tũndũ kĩndũ kĩu gĩtire na ũkinyanĩru na nogĩkue na gũtharara.

Ũrĩa ũbatĩ kũhoywo dagĩrĩire gũkorwo arĩ mūdũ, thanamu, mũti kana nyamũ.

Mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ na ũmenyo-rĩ, ti-itherũ no nginya ahoe Ngai ũrĩa wagĩrĩire. Angikĩhoyatĩa kĩũmbe take?

Ngai dangĩtwika kana akuo mĩeri kenda dainĩ ya mūdũ wa-jaa, na aciarwo torĩa twana tũnini tũciaragwo, acaa!ũgwo nĩ kũnyihia Ngai mwene hinya wothe.

Ngai kĩhoti nĩwe wombire ciombe ciothe iria irĩ thĩ wake, na kũogwo rĩ, Ngai dangĩhota kũgerwo ngero nĩ mūdũ na gũtirĩ mūdũ ũngĩhota kũmwamba mũtharabainĩ, kũmũherithia na kũmũnyararithia.

Mwathi witũ ndangĩkua.

Ngai mūreri nĩūrĩa ũtariganagirwo, ũtakomaga, ũtarĩaga irio, nĩwe mwene hinya wotho, gũtingĩhotekeka harĩ-we gũkorwo na mĩtumia, kana mwana. Nwondo wogwo rĩ, mũũmbi ena ngumo ya ũtheru na hinya, na gũtingĩhotekeka ona hanini gũkorwo na ngumo ya gũtegemera ciombe iria-ingĩ na kwaga ũkinyanĩri. Na maandĩko omothe mangĩkorwo makĩnyararithia na kũnyihia Ngai rĩ, macio nĩ mandĩko macenje na matiumanĩte na ũgworĩrio ũrĩa wokire na Mutha na Jesũ nangĩ kumana na anabii a Ngai, thaa na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nao.

Ngai Mwene-Hinya-Wotho, aroiga ũũ:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبَ مَثَلٍ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا
دُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الدُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ
وَالْمَطْلُوبُ (73) مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ (74)

"Inyuĩ andũĩno nĩ ngerekano thikĩrĩriai. Nama-
nama bio rĩ, arĩa mũhoyaga hadũ ha Ngai rĩ,
matingehota kũmba ona ngi onamangĩnyitana othe
nĩgwo gũteithania. Na rĩrĩngi ĩngĩmatunya kũndo
rĩ, matingehota kũmetunya. Nĩagĩte hinya biũ ũcio
(ũrenda kũndo kana ũteithio kuma kũrĩ ciombe).

Matiaheire Ngai gĩtĩyo kĩrĩa kĩmũkonĩ; nama
yohoro nĩatĩrĩ, Ngai nĩwe mwene hinya wotho nanĩ
mũtheru." [Al-Hajj: 73-74]

Atĩrĩ, nokũhotekeke atĩ Ngai atũtĩge ũogwo hatarĩ gũtũguorĩria ũrĩa endaga?

Nokũhotekeke atĩ Ngai ũmbire ciombe hatarĩ na gĩtũmi? Aciombire oũguo hatarĩ gĩtũmi na nĩwe ũkoragwo na ũgĩ wotha na kũmenya makĩria?

Nokũhotekeke atĩ ũrĩa watũmbire wega ũũ tũhana na agĩtũmbĩra indo-iria irĩ matuinĩ na thĩĩ, akorwo hihi atũmbire oũgwo hatarĩ na ũndũ arongoreirie? Kana hihi noatũtĩge oũgwo hatarĩ macokio ma cioria cia bata ikoniĩ mūtũrĩre witũ? Ciũria icio nĩta: Gĩtũmi gĩa gũkorwo-kuo nĩkĩ? Nĩkĩ gĩgakorwo kuo thutha wa gĩkuo? Na nĩkĩ gĩtũmi gĩa gũtũmba?

Ngai atũtũmĩire anabii na atũmũo nĩguo tũmenye gĩtũmi gĩa ithuĩ gũkorwo kuo, na nĩkĩ Ngai ekwenda kumana naithuĩ.

Na Ngai atũmire atũmwo nĩguo matũrute ati gũtirĩ ngai wagĩrĩire kũhoywo o-tiga Ngai mwene hinya wotha, na tũmenye njĩra ya kũmũhoya (tũmenye mũtaratara wa kũhoya Ngai) na matũkinyĩrĩ ndũmĩrĩri ya ũrĩa Ngai endaga na ũrĩa atendaga. Na o-hau matũrute mĩtugo na mĩĩkarĩre mĩega ĩrĩa tũngĩmĩiokia notũkorwo na mūtũrĩre wĩna irathimo nyingĩ bioo.

Na hatarĩ nganja rĩĩ, Ngai nĩatũmire atũmwo ainge bioo ta Nuhu, Iburahĩmu, Mutha na Issa(Jesũ) na akĩmahe hinya wa gwĩka ciama, iria cionanagia

ũ-ũma wao na hatĩ ngaja matũmĩtwo nĩ Ngai mũũmbi.

Na wa mũthia harĩ atũmwo a Ngai nĩ Muhammad thaa na thayũ wa Ngai cikorwo hamwe nake, na Ngai nĩamũgworĩirie ibuku rĩa korani theru.

Na hatarĩ ngaja atũmwo nĩ matwĩrĩta na njĩra theru atĩ, ũtũũro ũyũ wathĩ nĩkĩgeranio, na atĩ mūtũrĩre wa bio ũgakorwo-kuo thutha wa gũkua.

Nakũu igũrũ matuinĩ kwa Ngai rĩ, gũgakorwo na mĩgũnda ya mahũa (gardens) arĩa aigĩrwo etekia arĩa gũkũ thĩ mahoyaga Ngai owe wiki na magĩtĩkia atũmwo othe a Ngai. Nanĩmetĩkĩtie atĩ kwĩna mwaki ũrĩa weigĩrwo aregani (makafiri) arĩa mahoyaga ngai ingĩ hamwe na Ngai, na magĩkararia atumwo a Ngai.

Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

يَا بَنِي آدَمَ إِنَّمَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنْ انْقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (35) وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (36)

"Atĩrĩrĩ andũ!rĩrĩa anabii magoka kũrĩinyuĩ (arĩa maumanĩte nainyuĩ) makĩmuonia rũri rakwa, ũrĩa wĩtĩkĩtie na akehoka Ngai, ndagakorwo na kĩa kana kũgĩa na wagagu.

No rĩrĩ, arĩa mareganaga na ũira witũ na makaiũrwo nĩ mwĩtĩio nĩ ũndũ wao-rĩ, acio nĩo magatũra mwaki-inĩ wa tene na tene."

(Al-A'araf: 35-36)

Na Ngai mwene hinya wothe augĩte rĩngĩ atĩrĩrĩ:

(أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ)

"Mweshiragia atĩ twamũmbire ũogwo tu (hatarĩ gĩtũmi) na atĩ mũtigacokio kũrĩithuĩ?" (Al-Muuminun: 115)

Korani theru

Korani theru nĩ ciugo cia Ngai mũtheru iria aikũrũkĩirie mūtũmwo wake wa mũico Muhammad thaa na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake. Nĩ kĩaama kĩnene kĩrĩa kĩonanagia ũma wa nabii Muhammad thaa na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake nayo nĩ kĩhoto, na ũtwa shira wayo wa kĩwatho, na nĩ yama ũhoroinĩ wayo. Na hatarĩ nganja, Ngai nĩorĩtiĩ arĩa makararagia korani (kuga kwao atĩ tiya Ngai) mandĩke ibuku rĩmwe tu rĩrĩa rĩhanaine na korani no matiahotire kumana na mūtatarata mweka ũrĩa korani ĩkoragwo naguo. Na hatarĩ nganja rĩĩ, Korani nĩ yũnganĩtia ũira wa kĩũgĩ, na uma ngũrani ngũrani wa gĩthomo ũrĩa wonanagia atĩ ibuku rĩrĩ rĩtikĩkorwo rĩandĩkirwo nĩ mũndũ, no nĩ ciugo cia Ngai mũũmbi wandũ, ũrĩa mũtheru na mwene hinya wothe.

Nĩkĩ gĩtũmi kĩa anabii gũkorwo marĩ aingĩ?

Hatarĩ nganja rĩĩ, Ngai atũmire anabii oo-kuma kĩambĩrĩria kĩa mahinda nĩguo monererie andũ njĩra ya gũthiĩ kwa Ngai na nĩguo makinyĩrie andũ acio wendi na mĩkana ya Ngai. Na rĩtana rĩao othe rĩarĩ kũhoya Ngai ũmwe tuu ũrĩa mũtheru. Na okira kĩrĩnde rĩrĩa kĩanjagia gũtiga kũrũmĩrĩra kana

gũthũkia marĩa mokire na mũnabii wao rĩĩ (tondũ wĩgiĩ kũhoya Ngai owe wiki), Ngai nĩatũmaga mũnabii ũngĩ athiĩ agathondeke kũrĩa gũthũku, na gũcokia andũ njĩra ya Ngai, na kũhoya Ngai ũmwe tuu, na kũmwathĩkĩra. Ngai nĩatũmire mũnabii Muhammad eta mūtũmwo wa mũico, ũrĩa wokire na mawatho magūtũra marĩa marehaga andũ oothe hamwe, marĩa makinyanagĩria na kweheria mawatho marĩa marĩkuo mbere yamo. Ngai nĩoire itemi rĩa gũtigia na gũtũria watho ũyũ, onginya mũthenya wa ciira.

Nĩũndũ wa gĩtũmi kũu-rĩĩ, ithuĩ aithiramu nĩtũtĩkĩtie atũmwo othe na mabuku marĩa mokire mbere ya korani, ũtorĩa Ngai athanĩte.

Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

﴿ءَاْمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُوْمِنُوْنَ كُلُّ ءَاْمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيْرُ﴾ [285:2].

"Mūtũmwo (wa Ngai Muhammad)nĩetĩkĩtie marĩa mothe aikorũkĩirio nĩ Ngai mũrerĩ mehamwe na etĩkia. Othe nĩmetĩkĩtie Ngai mwene hinya wothe, na maraika ake, mabuku make na atũmwo ake. (Maugaga) tũtikũranaga atũmwo othe a Ngai, na ningĩ maugaga nĩtwaigua na nĩtwathĩka. Tũrakũhoya mũhera wee Ngai witũ, na gwaku nokuo tũgacoka."

(Al-Baqarah: 285)

Mündũ ndangĩtuĩka mũĩtĩkia nginya etĩkie atũmũo othe a Ngai.

Ūrĩa watũmire atũmwo othe ni Ngai, na atĩrĩũrĩa ũgakararia ũmwe harĩ atũmwo a Ngai rĩĩ, mündũ-ũcio agakorwo akararĩtie atũmwo ũthe a Ngai. Nĩündũ woguo rĩĩ, gũtirĩ ihĩtia inene rĩkĩrĩte mündũ kũregana na ũguũrĩrio wa Ngai. Nanĩguo mündũ akaingĩra mũci-inĩ wa matuinĩ rĩĩ, nomũhaka gwĩtĩkia atũmwo othe a Ngai.

Nĩündũ woguo-rĩĩ, ũndũrĩa wa bata mahinda, maya harĩ omündũ owothe rĩĩ, nĩ gwĩtĩkia atũmwo othe a Ngai, na atĩrĩrĩündũcio dũngĩhotekeka tiga gwĩtĩkia na kũrũmĩrĩa mūtũmwo wa mũico ūrĩa tiũngĩ tiga Muhammad, thaa na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake.

Ngai nĩ agwetete thĩiniĩ wa Korani atĩ ūrĩa ũkarega gwĩtĩkia mūtũmwo owothe harĩ atũmwo a Ngai agakorwo areganĩte na Ngai we mwene na gũkorwo anyararĩte ũguorio wa Ngai.

Thoma mĩhari ĩno ĩrũmĩrĩire:

"إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ
نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا أُولَٰئِكَ هُمُ
الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا".

"Nama nama aterĩĩ, arĩa mareganĩte na Ngai hamwe na atũmwo ake, na makenda gũĩkĩra rũmena gatagatĩ ka Ngai na atũmwo ake, na makauga, "Amwe aa-atũmwo nĩtũmetĩkĩtĩĩ na

amwe tũkaregana nao", na makenda kũrũmĩrĩra njĩra ĩrĩa ĩgatagatĩ ka maya.

Acio hatarĩ nganja nĩo aregani, nanĩtũharĩĩrie ihera inene rĩna kĩnyararo kũrĩ aregani." (An-Nisai: 150-151)

Ūithiramu nĩ-kĩĩ?

Ūithiramu nĩkũĩnyihia mbere ya Ngai mwene hinya wotha na kũmũtambũra atĩ nowa wiki wagĩrĩire nĩ kũhoywo, kũmwathĩkĩra na kũrũmĩrĩra mawatho make na jĩra ya kũiganĩra na gwĩtĩkĩra.

Nahatarĩ na nganja rĩĩ, Ngai nĩatũmire atumwo ake ootha nĩũndũ wa ndũmĩrĩri ĩmwe tu nayo nĩ kwĩra andũ mahoe Ngai ũmwe tu ũrĩa ũtarĩ mũrunawe.

Na ūithiramu nĩyo ndini ya anabii ootha a Ngai, tũndu rĩtana rĩao ootha rĩarĩ rĩmwe, onakorwo mathani mao marĩnangũrani. Mahindainĩ maya tũrĩ rĩĩ, aithiramu no-ũũ matigarĩte kũrũmĩrĩra ndini ĩrĩa yokire na anabii ootha a Ngai, na ndũmĩrĩri ya ūithiramu mahinda maya nĩyo yama na kĩhoto. Gĩtũmi nĩ-rĩĩ, Ngai mũreri ũrĩa watũmire Ibrahĩmu, mutha, na Issa (Jeso) nowa watũmire mũtũmwo wa mũico ũrĩa nĩ Muhammad. Muhammad oka okire na mathani marĩa mokire gũtharia marĩa marĩkuo mbere ya gũka gwake.

Ndini ciothe ũmũthĩ-ũyo, iria andũ mahoyaga Ngai kũgerera harĩ cio rĩĩ, tiga ndini ya ūithiramu rĩĩ, nĩ ndini cianjĩrĩrio nĩ andũ kũmbe kana ciarĩ cia

Ngai igĩcoka ikĩgarũrwo nĩ moko mandũ, cigĩtukanio na ũhoi wa ngai-inge iria citagĩrĩire nĩ kũhoywo kuringana na wendi wandũ. Mũrũgamũ wa ũithiramu nĩ omwe ũrĩa utacenjagia. Rora korani theru, ũgũkora nĩ ibuku mũhĩrĩga umwe mĩcii-inĩ yoothe ya aithiramu.

Ngai aroiga ũũ ibuku-inĩ itheru rĩa Korani:

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ
وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ (84) وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي
الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ (85).

"Ũga: Nĩtwĩtĩkĩtie Ngai, na marĩa twaikũrũkĩirio, na marĩa maikũrũkĩirio iburahĩmu, na Ismail na Ithaka na Jakubu na ciana ciake, na marĩa maheirwo Mutha na Jeso na anabii angĩ kuma kwa Ngai wao mũrereri. Tũtiĩkĩraga ngũrani gatagatĩ kao (kuga atĩĩ ũyũ nĩagĩrĩire na ũyũ ndagĩrĩire) naithuĩ rĩĩ nĩtũĩnyihagĩria Ngai.

Naũrĩa ũgacagũra ndini ĩtarĩ ya ũithiramu rĩĩ, ndini ĩyo ndĩgetĩkĩrĩka mbere ya Ngai. Nake mũndũ ũcio rĩĩ, mũthenya wa cira agakorwo na hathara nene mũno."

(Al-Imran 84-85)

**Aithiramu metĩkĩtiĩ atĩa ũhoro wĩgĩĩ Issa
(Jesũ mwana wa mariamu) thayũ ũkorwo
hamwe nake?**

Ee nĩũĩĩ atĩ aithiramu nĩmabatiĩ gũĩtĩkia mũtũmwo na mũnabii wa Ngai Issa (Jesũ)? Na

nomũhaka kũmwenda na kũmũhe gĩtĩyo na gwĩtikia ndũmĩrĩri yake irĩa nĩ kwĩra-andũ mahoye Ngai owe wiki tu ũrĩa ũtarĩ mũrunawe! Aithiramu metĩkĩtiĩ atĩ Mũnabii Jesũ na Muhammad thaa na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nao, marĩ anabii a Ngai arĩa matũmĩtwo gũtongoria andũ njĩra ya Ngai irĩa nĩyo njĩra ya gũthiĩ ikenero.

Nanĩtwĩtikĩtiĩ atĩrĩ, Jesũ thayũ ũkorwo hamwe nake, arĩ gĩkundinĩ kĩa manabii arĩa atheru mũno makĩria arĩa Ngai mũtheru atũmire, na nĩtwĩtikĩtie atĩ aciarirwo na njĩra ya kĩaama. Na hatarĩ nganja rĩ, Ngai nĩatũmenyithĩtiĩ koraninĩ atĩ nĩombire Jesũ hatarĩ gũkorwo na ithe otorĩa ũmbire Adamu hatarĩ ithe kana nyina, ntondũ Ngai nĩ mũhoti wa maũndũ mootho.

Nanĩtwĩtikĩtiĩ atĩ, Jesũ ti Ngai onakana mwana wa Ngai na atĩ ndambirwo mũtharabainĩ, no emuoyo, Ngai mwene hinya wotho amuoire igũrũ gwake na atĩ nĩagacoka rĩngĩ gũkũ thee mahinda ma mũico, emũcirithania mũkinyanĩru na atĩ agakorwo ehamwe na etĩkia a ũithiramu tũndũ aithiramu nĩ metĩkĩtie kũhoya Ngai ũmwe tu, wĩtikio ũrĩa okire nago Jesũ na anabii ootho a Ngai.

Hatarĩ nganja Ngai nĩatũmenyithĩtie koraninĩ atĩ ndũmĩrĩri ya Jesũ akiristiano nĩ mamĩcenjetie na atĩ kwĩna acenjia aganu arĩa macenjirie injiri na makĩongerera marĩa Jesũ ataugĩte na kĩrĩa kĩronania ũguo rĩ, nĩ gũkorwo kwĩna injiri

mĩthemba ngũrani ngũrani na gũkorwo na gũkaranania kwa injiri icio.

Hatarĩ nganja Ngai nĩatũmenyithĩtĩ atĩ Jesũ nĩ ahoyaga Ngai wake mũreri na atĩ gũtirĩ mũndũ erire akorwo akĩmũhoya eta Ngai. Mũgarũ nogwo rĩĩ, nĩeraga andũ mahoe Ngai wake na wa ciombe ciothe. No caitani rĩĩ, nĩatũmire akiristo mahoe Jesũ hadũ ha Ngai mwene hinya wotho. Ngai nĩatwĩrĩte rĩngĩ koranninĩ atĩĩ, ndakohera mũndũ ũrĩa ũhoyaga ngai-ĩngĩ tiga Ngai ũmwe mũmbii wathe na igũrũ na atĩĩ, Jesũ wakinya mũthenya wa ciira nĩakaregana narĩa mamũhoyaga, na ameere atĩ: "Ndamwathire kũhoya Ngai mũũmbi, no ndiamwathire kũhoya". Harĩ ũira wa ndetweno rĩĩ, nĩ ciugo cia Ngai mwene hinya wotho.

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

"Inyuĩ andũ a ibuku! Mũtikae gũkĩra mĩhaka dininĩ yanyu, na mũtikaĩ kũigĩrĩra Ngai maũndũ atoigĩte tiga tu ũndũrĩa wĩna kĩhoto. Hatarĩ na nganja rĩĩ, Jesũ mwana wa Mariamu nĩ mũtũmwo wa Ngai na kiugo gĩake kĩrĩa atwarĩire Mariamu, na nĩ roho waumanĩte na Ngai. Kwoguo ĩtikiai Ngai na atũmwo ake, na mũtikaĩ kuga ũtatũ mũtheru. Tigaitondũ ũgwo nĩgwo wega kũrĩ inyuĩ. Hatarĩ nganja Ngai nĩ ũmwe tu. Nĩmũtheru mũno

wagũkorwo ena mwana. Nĩ ciake ciothe indo iria irĩ igũrũ na thĩĩ, na Ngai nĩ wa kwĩhokwo mũiganu."

[An-Nisaa: 171].

Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

(وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَلَأَنْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ ۚ إِن كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ ۚ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ ۚ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

"Na ririkana rĩrĩa Ngai akoiga" Wee Jesũ mwana wa Mariamu! Atĩ we werire andu: 'Nduaii nĩ hamwe na mami witũ ngai handũ haa Ngai mwene hinya wothe?' Akauga (Jesũ), 'Wee Ngai wĩ mũtheru! Ndibatiĩ kuga ũndũria itarĩ na kĩhoto naguo. Okorwo nĩ ndaugire we nĩoĩĩ. We nĩoĩ marĩa marĩ ngoroinĩ yakwa, no nĩ ndioĩ marĩa marĩ ngoroinĩ yaku. Hatarĩ nganja we nĩwe ũũ maũndũ moothe marĩa marĩ hithoinĩ.'" (Al-Maida: 116)

Mũndũ owothe ũngĩenda kũhonoka mūtũrĩrĩne wa rũcio matuinĩ rĩĩ, nomũhaka aingĩre ũithiramuinĩ na arũmĩrĩre mūtũmwo wa Ngai Muhammad tuha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake.

Harĩ maũndũ marĩa matarĩ nganja marĩa anabii maigwithanĩtiĩ igũrũ rĩamo rĩĩ, nĩatĩ gũtirĩ mũndu ũkahonoka mūtũrĩrĩinĩ wa mwĩco (wĩgiĩ kũingĩra matuinĩ kwa Ngai) tiga aithiramu mewiki tu ntondũ nĩmetĩkĩtie Ngai mũtheru na harĩ kũmũhoya matiamūtukanirĩĩ na ngai-ingĩ, na magĩtĩkia atũmwo na anabii oothe. Nĩũndũ woguo rĩĩ, arĩa

marĩkuo hĩndĩ ya Mutha na makĩmwĩtĩkia na kũmũrũmĩrĩra rĩĩ, acio nĩo athiramu na ĩtĩkia ama na ega. Nothutha wa Ngai gũtũma Jesũ rĩĩ, gũgĩtwika nomũhaka arũmĩrĩri a Mutha marũmĩrĩre Jesũ na mamwĩtĩkie. Nĩũndũ woguo rĩĩ, arĩa metĩkiriĩ Jesũ nĩo ĩtĩkia na aithiramu ega. Norĩa wothe waregire gwĩtekia Jesũ akiuga egũthiĩ na mbere na ndini ya Mutha rĩĩ, ũcio ti mwĩtĩkia. Gĩtũmi nĩ ntondũ nĩaregire gwĩtĩkia na kũrũmĩrĩra mũtũmwo wa Ngai. Thutha wa Ngai gũtũma mũtũmwo wa mũico rĩĩ, (Muhammad) gũgĩtwiaka nomũhaka andũ othe mamwĩtĩkie na kũmũrũmĩrĩra. Ũũ nĩtondũ Ngai nĩwe watũmire Mutha na Jesũ, na nowe watũmire Muhammad eta mũtũmwo wa mũico. Nĩũndũ woguo rĩĩ, mũndũ owothe ũrĩa ũkaregana na ndũmĩreri ya Muhammad tha na thayũ wa Ngai ũkorwo hamwe nake, na auge ekwenderea na ndini ya Mutha na Jesũ rĩĩ, ũcio ti mwĩtĩkia.

Natikũiganu mũndũ kuga atĩĩ nĩatĩ-ĩte aithiramu, na gũtingĩmũtethia gũkorwo nĩarutaga sadaka kũmũingĩria kwa Ngai angĩkorwo atetĩkĩtĩĩ ndini ya ũithiramu, onakana gũteithia athĩĩni notũhũ. Nomũhaka etekia Ngai, mabuku make na anabii ake oothe hatarĩ gũcagũra onomwe, na mũthenya wa mũico nĩguo Ngai amwĩtĩkĩre. Nwũndũ woguo rĩĩ, gũtirĩ ihĩtia rĩkĩrĩte kũhoya Ngai hamwe na ngai ingĩ na gũĩtĩkia atĩ mũndũ noateithĩke kumana na kĩndũ kĩngĩ tiga Ngai owe wiki tu mwene hinya wothe na kũrega kana gũkararia ũguorio wa Ngai. Kana

mündũ kũregana na ũnabii wa nabii wa mũico Muhammad tha na thayũ cikorwo hamwe nake. Tondũ rĩrĩ, akiristo na ayahudi aria maigwiĩte gũtũmwo kwa Muhammad na matimũĩtĩkie na kũmũrũmĩrĩra acio magaikio mwakinĩ wa tene na tene, otaũrĩa Ngai augĩte:

{إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ}

"Hatarĩ nganja andũ arĩa aregani harĩ andũ a ibuku na ahoi a ngai nyingĩ rĩĩ, makaingĩra mwakinĩ wa jehenamu maikare kũu tene na tene. Acio nĩo ciombe iria njũru bioo."

(Al-Bayinnah: 6)

Tondũ ndũmĩrĩri ya mũico kuma kwĩ Ngai nĩ ĩrĩkĩtĩ gũikũroka gũkũ thĩ nĩũndũ wa andũ rĩĩ, nomũhaka harĩ omũndũ wothe ũrĩa wĩguĩte ndũmĩrĩri ya ũithiramu na akaigua ũhoru wĩgĩĩ mũtũmwo wa Ngai Muhammad, amwĩtĩkie na athĩkĩre mawatho make, na kũmwathĩkĩra. Nĩũndũ woguo rĩĩ, ũrĩa wothe ũkaigua ndũmĩrĩre ĩno ya mũthia na aregane nayo rĩĩ, Ngai ndagetĩkĩra ũndũ o-wothe wake na nĩakamũherithia kũu igũrũ. Wũira wa ũguo nĩ ciogo ciake Ngai mwene hinya wootho.

{وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ}

"Na ũrĩa ũracaria ndini ĩtarĩ ya ũithiramu rĩĩ, Ngai ndakamwĩtĩkĩra. Nake mündũ ũcio rĩĩ, kũu igũrũ kwa Ngai nĩ agakorwo na hathara nene."

(Al-Imran: 85)

Na Ngai mūtheru aroiga uu:

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾

"Uga (wee Muhammad): 'Inyuĩ andũ aibuku! (ayahudi na akiristiano) ũkai he kiogo kīrĩa mūĩtĩkĩtĩ na kīrĩa twĩtĩkĩtĩ: Atĩrĩrĩ tūtikaĩ kūhoya ngai ingĩ tiga Ngai ũmwe, na tūtikaĩ gwĩtĩkia na kwĩhoka ngai ingĩ, na tūtikaĩ gũtuana ngai ithuĩ gwa ithuĩ. Naona maregana na ndeto-ĩno, merei: 'Gĩai na wũira atĩ ithuĩ tũrĩ aithiramu.'" (Al-Imran: 64)

Nĩ maũndũ marĩkũ batiĩ gwĩka nĩguo nduĩke mũithiramu?

Nĩguo mũndũ aingĩre ũithiramu, nomũhaka etĩkiĩ maũndũ maya matandatũ:

1. Gwĩtĩkia Ngai mūtheru na atĩ wee nĩwe mũũmbi na mwene kūheyana, mūtwarithia wa maũndũ, mwĩgwatĩri wa indo ciothe, gũtire kĩndo kīhanaine nake, na ndarĩ mūtumia kana mwana, na atĩrĩĩ, we nowe wiki ũbatiĩ nĩkũhoywo.

2. Gwĩtĩkia Maraika atĩ nĩ ndungata cia Ngai, aciombire kumana na ũtheri, na hemawĩra mao rĩĩ, nĩ gũikorokĩria anabii ũguorĩrio.

3. Gwĩtĩkia mabuku ma Ngai mothe marĩa makũrũkĩrio anabii, ta taurati na injiri (matacenjetio nĩ andũ) na ibuku rĩa mũico nĩ korani theru.

4. Gwĩtĩkia atũmwo oothe ta Nuhu, Ibrahĩmu, Mutha, Jesũ na wamũico wao Muhammad, na atĩ aya nĩ andũ arĩa aheire hinya nĩũndũ wa kũmahe ũguorio na akĩmahe rũri na ciana iria cionanagia ũma wao.

5. Gwĩtĩkia mũthenya wa mũthia, harĩa Ngai akariũkia kĩrĩndĩ kĩa mbere na kĩa mũico, na nĩagatua cira wĩgiĩ ciombe ciake, na agacoka aingĩrie etĩkia mũciinĩ wa matuinĩ, na aingĩrie aregani mwakinĩ.

6. Gwĩtĩkia mĩbango ya Ngai, atĩ Ngai nĩoe ũhoru wĩgie kira kĩndũ kĩrĩa kĩa hetũkire na kĩrĩa gĩgoka, na nĩandĩkĩte maũndũ maya, akĩmenda na akĩũmba kira kĩndo.

Ūthiramu nĩ njĩra ya gĩkeno

Ūithiramu nĩyo ndini ya anabii othe, na tindini ya arabu tu.

Ūthiramu nĩyo ndini ya kũrehe gĩkeno kĩama gũkũ thii, na nĩyo ikarehe mawega ma gũtũra kũu matuinĩ.

Ūithiramu noyo ndini irĩa ĩngĩhota kũhingia mabataro ma kĩroho na makĩmwĩrĩ, na kũhũrana na mathĩna mothe ma kĩmũndũ.

Ngai Mwene-Hinya-Wothe, aroiga ũũ:

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى

"(Ngai mwene hinya wothe) Akiuga: 'Umai kũu inyuothe, mũrĩ thũũ inyuĩ kwa inyuĩ. Na ũngĩkamũkinyĩra ũtongoria wakwa rĩĩ, ũrĩa ũkarũmĩrĩa ũtongoria wakwa ndakora onakana kũgirĩka.

Naũrĩa ũkanyarara (mawatho na wendi wakwa) hatarĩ ngaja nĩagakorwo na mūtũrĩre wĩna mathĩna na mũthenya wa mũico nĩtũkamũriũkia ĩĩ-gĩtũmumu.'"

(Sura At-Twaha: 123-124).

Ingĩteithĩka atĩa ingĩingĩra ndini ya ũithiramu?

Kũingĩra ndini ya ũithiramu kwĩna baina nyingĩ mũno, harĩmwo ciacio nĩ ta:

Kũgacĩra na kũgĩa na ũtheru gũkũ thĩĩ, tondũ mũndũ ũrĩa nĩ ndungata ya Ngai rĩĩ, nĩakoragwo na ũhoreri na irathimo mūtũrĩreinĩ wake, nokoro tiũgwo, agakorwo ee mūtũmwo wa merirĩria, caitani, na maũndũ moothe marĩa ngoro ĩriragĩria.

Kũgacĩra kũnene kwa rũcio matuinĩ nĩ mũndũ kũhonoka kumana na ihera rĩa mwakinĩ, na kũingĩra ikenoinĩ cia mũgũnda wa matuinĩ kwa Ngai. Ningĩ kũgacĩra nĩ kũgĩa na irathimo cia Ngai na gũtũra ikenoinĩ cia mũciĩ wa igũrũ kwa Ngai.

Na atĩrĩĩ,arĩa Ngai akaingĩria mũgũndainĩ wake (paradiso), magaikara mawegainĩ make tene na tene na matigakua onakana kũrwara, gũturwo,

kūnyitwo nĩ kīeha onakana gūkūra. Nanĩmakaheyo okĩrĩa makenda.

He mĩgũnda ya kũu igũrũ kwĩna ikeno iria ritho rĩtarĩ rĩona, matũ matarĩ maigwa, na meciria mamũndũ matirĩ meciria ũrĩa gũgakorwo kũhana.

Ūura wĩgĩ ũguo nĩ ciogo cia Ngai mũtheru we mwene:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنشَأَ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

"Ūrĩa ũgeka ciako juga, mũndũrũme kana mũndũ mũka, nake akorwo nĩ mwĩtikia, hatarĩ nganja nĩ tũkamũhe ũtũro ũngĩ mwerũ, na marĩhi mega nĩũndũ wa ciĩkoa ciake njega." [An-Nahl: 98].

Nĩhathara ĩrĩkũ ingiona ingĩraga ũithiramu?

Mũndũ akagĩa hathara ya kwaga gĩthomo kīnene mũno na ũgĩ, naguo nĩ ũgĩ na gĩthomo gĩa kũmenya Ngai. Nanĩ akagĩa hathara nĩũndũ wakwaga gwĩtikia Ngai, ũndũrĩa ũheyaga mũndũ thayo na ũhoreru gūkũ thĩ, na irathimo cia gūtũra kũu igũrũ.

Mũndũ akagĩa hathara ya kwaga kũrora ibuku inene rĩa Ngai, rĩrĩa aikũrũkĩirie andũ, na nĩakaga gwĩtikia ibuku rĩrĩ itheru.

Na rĩrĩ, mũndũ nĩagaagaaga tondũ nĩakaaga gwĩtikia anabii arĩa anene, na nĩakaaga gũkorwo hamwe nao thĩinĩ wa Paradiso ya igũrũ mũthenya wa kũriũka, na nĩakaagĩa mũrata wa ndaimono, na andũ ehia, na ngai iria maathathayagia itherya rĩa

Ngai, mwaki-inĩ wa Jehanamu. Na ũcio nĩguo mũciĩ ũrĩa mũuru mũno, na nĩguo itũũra rĩrĩa rĩũru mũno.

Ngai Mwene - Hinya - Wothe, aroiga ũũ:

قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ (15) لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلٌّ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلٌّ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ .

"Andũ arĩa meheranĩtie nĩ arĩa meheranĩtie o ene na andũ ao mũthenya wa kũriũka. Ũguo nĩguo gũgaatuĩka.

Nĩ gũgaakorũo na icua rĩa mwaki igũrũ rĩao, na icua rĩngĩ rĩa mwaki thĩ yao. Ũguo nĩguo Ngai erĩte ndungata ciake. Na inyuĩ ndungata ciakwa, iguai! Nĩ niĩ Mwĩtigĩri Ngai!"

[Surat Az-Zumar: 15-16].

Ndũgakue Ngoro!

Thĩ ti mũciĩ wa gũtũũra tene na tene...

Maũndũ mothe mega magaathira kuo, na merirĩria mothe mathire...

Na mũthenya ũcio nĩũkaagĩa na ũhoro wa maũndũ marĩa mothe mwekĩte. Ũcio nĩguo mũthenya wa kũriũka. Ngai Mwene Hinya Wothe ekuuga atĩrĩ:

{وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا}

"Na rĩrĩ, ibuku rĩa gĩkũnjo rĩgaakorũo rĩgĩtwo. Nĩ ũkuona andũ arĩa aaganu makĩmaka nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa marĩ thĩinĩ wacio. Nao magacookia

atĩrĩ, "Ĩĩ! Kaĩ ibuku rĩrĩ na maũndũ marĩkũ? Na githĩ ti maũndũ manene kana manini aheaga mũndũ o wothe nĩguo aandĩke?' Na makaona maũndũ marĩa mothe meekĩte marĩ ho. Nake Mwathani waku ndarĩ hĩndĩ angĩhĩa mũndũ o na ũrĩkũ." [Suratul Kahf: 49]

Ngai Mwene Hinya Wothe, Ũrĩa Ũrĩ Igũrũ Mũno, nĩ onanĩtie atĩ mũndũ o wothe ũtarũmagĩrĩra Watho ũcio, ũtũũro wake ũgaakorũo ũhaana ta mwaki wa Jehanamu, kũrĩa agaaturũ tene na tene.

Nĩ ũndũ ũcio, o na gũtuĩka no tũhote gũtooria mĩnyamaro ĩyo, nĩ tũkũbatara kwĩmenyerera.

{وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ}

"Mũndũ o wothe ũngĩenda kũgĩa na ndini ĩngĩ tiga o ya Islamu, ndarĩ hĩndĩ akaamĩamũkĩra. Na ningĩ nĩũgaatuĩka ũmwe wa arĩa makaagaya muoyo wa tene na tene." [Al-Imran: 85]

Nĩũndũ woguo rĩĩ, ũithiramu nĩyo ndini ya mwanya oĩrĩa tu Ngai agĩtĩkĩra mũthenya wa mũthia.

Ngai nĩwe watũmbire, na nĩ harĩ we tũgacoka. Thĩ ĩno nĩ kĩgeranio kĩrĩa atũheete.

Gĩa na wĩtĩkio atĩ,ũtũro ũyũ nĩ mũkuhe otakĩroto...na gũtirĩ mũndũ ũĩ agakua rĩĩ.

Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũigũe mũgambo ũcio ũkiuga atĩrĩ, 'Tũgũthĩĩ na mĩthĩĩre ya ũthingu'? Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũtĩge kũrũmĩrĩra Mũnabii ũrĩa wa mũthia?

Atĩrĩĩ! Hhihi wĩna macokio marĩko magũgacokeria mũkũmbi mũthenya wa ciiira rĩrĩa agakũria ũũ:Nĩkĩĩ kĩagiririe ũrũmĩrĩre kĩhoto?na nĩkĩĩ kĩagiririe ũmũrũmĩrĩre mũnabii wa mũthia?

Na Ngai ũigĩte rĩngĩ atĩrĩĩ:

(وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) [39: 2].

"No arĩa makaaga gwĩtĩkia na makaaria maheeni ũhoru wa ciama ciitũ, nĩo magaatuĩka a gũikio mwaki-inĩ matũũre kuo tene na tene."

[Suratul Baqara: 39]

Hatirĩ kĩgirĩrĩria kĩa mũndũ kwaga kũrũmĩrĩra kĩhoto na kũrũmĩrĩra mababa na maguka atene.

Ngai aratwĩra atĩ andũ aingĩ nĩmaregaga kũingĩra ũithirmu nĩũndũ wa gũitigĩra andũ na marĩa mamarigicĩirĩ (hihi mũndũ akona nĩegũtengwo nĩarĩa maikaraga nao atĩtondũ nĩatwika mũithiramu).

Aingĩ ao matiendaga kũgarũrĩra wĩtĩkio wao ũrĩa maatigĩrũo nĩ maithe mao ma tene, na nĩ ũndũ ũcio makaũrũmĩrĩra, na aingĩ ao nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka nĩ ũndũ wa maũndũ matarĩ ma kĩhooto marĩa maarutĩtwo.

Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa aya ũngiuga atĩ ndahootanire.

Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũrĩa ũreganaga na kũgĩa na Mũũmbi ndangĩhota kuuga ũũ: 'Ngũtũũra ndĩ mwĩtĩkia atĩ gũtirĩ Mũũmbi tondũ ndaciarirũo

famĩĩ-inĩ ĩtetĩkĩtie atĩ nĩ kũrĩ Mũũmbi!' No mũhaka ahũthĩre ũũgĩ ũrĩa Ngai amũheete, athuthurie ũraihu wa igũrũ na thĩ, na athuthurie ũũgĩ ũrĩa Mũũmbi amũheete, nĩguo amenye atĩ thĩ ĩno ĩkoragwo na Mũũmbi. O ũndũ ũmwe na ũcio, mũndũ ũrĩa ũthaathaiyaga mahiga na mĩhianano ndangĩona gĩtũmi gĩa kwĩgerekania na maithe make, no agĩrĩrũo kwĩyũria ũũ: "Nĩ kĩ kĩngĩtũma ndathaathaiye kĩndũ gĩtarĩ muoyo, kĩrĩa gĩtangĩigua, kana kĩnyone, o na kana kĩndeithie na njĩra o yothe?"

O ũndũ ũmwe na ũcio-rĩ, Mũkristiano ũrĩa wĩtĩkĩtie maũndũ marĩa mareganaga na ũrĩa mũndũ atariĩ, no mũhaka eyũrie ũũ: 'Nĩ kĩ kĩngĩtũma Mwathani orage mwana wake ũtarĩ na mahĩtia nĩ ũndũ wa mahĩtia ma andũ angĩ? Ũndũ ũcio nĩ ũru mũno! Nĩ ũndũ ũrĩkũ andũ mangĩĩka nĩguo mamũũrage Mũrũ wa Ngai? Na githĩ Ngai ndangĩhota kuohera ciũmbe mehia ma cio atekũmarekereria ciũrage mwana wacio? Na githĩ Ngai ndangĩahotire kũgitĩra mwana ũcio wake?

Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa mũndũ mũũgĩ nĩ kũrũmĩrĩra kĩhoto, na ti kũrũmĩrĩra maithe na maithe mao ma tene maũndũ-inĩ mao ma tũhũ.

Ngai Mwene - Hinya - Wothe, aroiga ũũ:

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ
ءَابَاءَنَا أُولَٰئِكَ هُم بِآبَائِهِمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾

"Na rĩĩrĩ, mangĩĩrwo atĩĩrĩ, "Ūkai mĩtuĩrie ūrĩa Ngai aatũmire, na mũrũmĩrĩre mĩtũmwo", moigaga atĩĩrĩ, "Ūndũ ūrĩa tuoneire maithe maitũ makĩĩraga nĩguo ūratũigĩrĩra, na noguo tũrĩĩkaga". O na angĩkorwo maithe mao ma tene matiarĩ na ūmenyo o na kana ūtongoria-rĩ, githĩ o matigaatuĩka ta ithuĩ?" [Suratul Maaidah: 104]

Angĩka atĩa angĩkorũo nĩ arenda kũhonoka no nĩ etigĩrĩte gũtharĩkĩra andũ arĩa mamwendete?

Mũndũ ūrĩa wendaga kũhonoka na akaigua guoya nĩ ūndũ wa maũndũ marĩa marĩ hakuhĩ nake, no ahote kwĩneana na akahitha wĩrutĩri wake o nginya rĩrĩa Ngai akaahotithia ūndũ mwega makĩria, na hĩndĩ iyo ahote kwĩiganĩra na kuonania wĩrutĩri wake.

Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, wĩrutanĩrie kwĩnyiihia ūtuĩke Mũkristiano, no ndũgatũme mũndũ o na ūrĩkũ ūrĩa ūikaraga nake amenye atĩ wĩ Mũkristiano, o na ndũkamenyithie andũ angĩ atĩ wĩ Mũkristiano, angĩkorũo gwĩka ūguo no gũgũthũkie.

Na mũmenye atĩ mũngĩĩtikĩra, mũgũtuĩka aariũ a andũ milioni nyingĩ, na no mũhote kwaranĩria na andũ a kanitha kana kĩaama kĩrĩa gĩkoragwo itũũra-inĩ rĩanyu na mũbatara ūtaaro wao na ūteithio wao, tondũ gwĩka ūguo no gũtũme makenere.

Ngai Mwene - Hinya - Wothe, aroiga ūũ:

{وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ}

"Na mündũ ũrĩa wĩtigĩrĩte Ngai, nĩarĩmũheaga nĩĩra ya kũũrĩra. Na nĩndĩmũheaga irio kuuma kũrĩa atarĩeciragia."

[Surat At-Twalaq: 2-3]

Wee mũthomi mũtaana,

Githĩ Ngai ũrĩa wamũmbire na agĩkũhe ũtugi wake wothe, na agĩkũhe irio rĩrĩa warĩ nda ya nyina, na agĩkũhe mĩhũmũ ĩrĩa ũhuuragia rĩu, tiwe wa bata mũno gũkĩra andũ?

Na githĩ ti ũhoro wa ma atĩ, nĩguo mündũ agĩe na ũtũũro mwega thĩinĩ wa thĩ ĩno o hamwe na muoyo wa tene na tene, nĩ agĩrĩrũo kwĩima nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe matarĩ mega ma ũtũũro? Ĩĩ nĩ ma!

Ndũkanareke maũndũ marĩa wekĩte tene matũme ũremwo nĩ kũgarũrĩra mĩthĩire yaku na gwĩka maũndũ marĩa magĩrĩire.

Wĩ mũrũmĩrĩri wa ma wa ndini ya Gĩkristiano ũmũthĩ! Ndũkanareke Shaitani agũtharĩkĩre nginya wĩke ũũru!

Ngai Mwene - Hinya - Wothe, aroiga ũũ:

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا (174) فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمًا (175)}

"Inyuĩ andũ akwa! Nĩ gũkorwo nĩ ũira wa ma kuuma kũrĩ Mwathani wanyu. Na rĩĩrĩ, nĩtũmũrutĩire ũtheri ũrĩa wonanagia wega.

Nao arĩa meetĩkĩtie Ngai na makamũrũmĩrĩra-rĩ, nĩamamenyagĩrĩra na ũndũ wa tha ciake, na ũtugi wake, na nĩakamaruta njĩra-inĩ yake nũngarũ."

[Surat An-Nisaa: 174-175]

Hihĩ nĩ wĩhaarĩirie gũtua itua rĩrĩa inene mũno ũtũũro-inĩ waku?

Angĩkorũo maũndũ macio mothe twarĩrĩria nĩ maringaine na meciria maku, na nĩ wĩtĩkĩrĩite ũndũ ũcio ngoro-inĩ yaku-rĩ, no mũhaka ũtue ikinya rĩa mbere rĩa gũtuĩka Mũithĩramu. Hihĩ no ũnyende ũndeithie gũtua itua rĩrĩa rĩega biũ ũtũũro-inĩ waku na ũndeithie gũtuĩka Mũithĩramu?

Na rĩrĩ, o ta ũrĩa tũgwetire thĩinĩ wa ibuku rĩrĩ rĩa Thaburi, Ngai nĩaherithĩtie andũ arĩa othe meehirie, na arĩa othe meehirie, o na arĩa mateehĩtie. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, rekei tũmenye atĩ Ngai nĩaherithĩtie andũ arĩa othe meehĩtie. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o wothe angĩhĩta, ũcio nĩ mwĩhia, na nĩ ũndũ ũcio o na inyuĩ mũgaatuĩka o ta ithuĩ. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tũtiagĩrĩrwo nĩ kũrekerwo mehia maitũ nĩ Ngai, na tũcookerere Mwathani witũ tũrĩ na mwĩhoko. Na angĩkorwo Ngai nĩakũona ũgĩũka na ihenya ũhoroinĩ wa ma, na ũkoiga ciugo igĩrĩ cia ma, nĩekũgũteithũra kuuma mehiainĩ mangĩ. Mũndũ o wothe ũrĩa wĩriragĩria gũtuĩrwo ciira nĩ Ngai, na nĩatũũraga e mwĩhokeku, Ngai nĩekũmuonia njĩra rĩrĩa njega makĩria.

Ūira wa ūndũ ūcio nĩ ciugo cia Ngai Mwene Hinya:

﴿قُلِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن بِنْتُهُمْ يُعْفَرُ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾

"Īra arĩa mateetĩkĩtie atĩrĩ: Mangĩtiga gwĩka maũndũ mooru-rĩ, nĩmakarekerwo maũndũ marĩa meekĩtwo tene." [Suratul Anfaal: 38]

Ingĩka atĩa nĩguo nduĩke Mũithĩramu?

Gũtuĩka Mũkristiano ti ūndũ mũhũthũ, na ndũbataraga mĩtugo mĩnene kana ūthathaiya wa mwanya. Mũndũ angĩka ūguo, no oige ūũ: "Nĩngũruta ūira atĩ gũtirĩ Ngai ūngĩ tiga o Ngai, na ngũmwĩra atĩrĩ, Muhammad nĩ mūtũmwo wa Ngai". Angĩkorũo no ūhote gũtaarĩria ciugo icio na rũthiomi rwa Kĩarabu-rĩ, no ūhote. No ūngĩaga gwĩka ūguo-rĩ, no ūhote kwaria na rũthiomi rwaku, na nĩ ūndũ ūcio ūtuĩke Mũithĩramu. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, wĩrute ūhoru wa ndini ĩrĩa ĩgũgũteithia gũkenera ūtũũro wa gũkũ thĩ na ūhonokio wa tene na tene.

Nĩguo ūmenye makĩria ūhoru wa ndini ya Islamu, no ūhihinye haha:

Nĩguo ūmenye ūrĩa ūhũthagĩra ūira wa Islamu, twandĩkĩre marũa kũrĩ:

الفهرس

Nũwanyũmbirĩ na anyũmbirĩ nikĩ?	2
Cĩombĩ ciothe nĩwoira wa kuonania gũkorwo kuo kwa mũbii.	2
Ngai mũtheru, na mũnene.....	3
Ngumo cia Ngai mũreru, mũtheru, mũnene.	5
Mwathani Ngai ũrĩa ũhoyagũo nonginya akorwo na ngooci nginyanĩru. (Dabatiĩ gũkorwo na ũdũ ona ũmwe ũngĩonania kwaga ũkinyanĩru).	5
Atĩrĩ, nokũhotekeke atĩ Ngai atũtige ũogwo hatarĩ gũtũguorĩria ũrĩa endaga?	8
Korani theru	10
Nĩkĩ gĩtũmi kĩa anabii gũkorwo marĩ aingĩ?	10
Mũndũ ndangĩtuĩka mũĩtikia nginya etĩkie atũmũo othe a Ngai.....	12
Ũithiramu nĩ-kĩ?	13
Aithiramu metĩkĩtiĩ atĩa ũhoro wĩgiĩ Issa (Jesũ mwana wa mariamu) thayũ ũkorwo hamwe nake?	14
Nĩ maũndũ marĩkũ batiĩ gwĩka nĩguo nduĩke mũithiramu? ..	20
Ũithiramu nĩ njĩra ya gĩkeno.....	21
Ingĩteithĩka atĩa ingĩingĩra ndini ya ũithiramu?.....	22
Nĩhathara ĩrĩkũ ingiona ingĩraga ũithiramu?	23
Ndũgakue Ngoro!	24
Hatirĩ kĩgirĩrĩria kĩa mũndũ kwaga kũrũmĩrĩra kĩhoto na kũrũmĩrĩra mababa na maguka atene.....	26
Angĩka atĩa angĩkorũo nĩ arenda kũhonoka no nĩ etigĩrĩte gũtharĩkĩra andũ arĩa mamwendete?	28
Wee mũthomi mũtaana,	29
Hihi nĩ wĩhaarĩirie gũtua itua rĩrĩa inene mũno ũtũũro-inĩ waku?.....	30

Ingīka atīa nīguo nduīke Mūithīramu?	31
--	----

ki361v1.0 - 04/09/2026